

**БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра теоретического и славянского языкознания**

ДОМОРАЦКАЯ
Христина Юрьевна

**МОЎНАЯ РЭАЛІЗАЦЫЯ АКСІЯЛАГІЧНАГА ПАНЯЦЦА
“ШЧАСЦЕ” (НА МАТЭРЫЯЛЕ БЕЛАРУСКАЙ, РУСКАЙ І
ПОЛЬСКАЙ МОЎ)**

Аннотация к дипломной работе

Научный руководитель:
доктор филологических наук
профессор Кожина Алла Андреевна

Минск, 2015

РЕФЕРАТ

Доморацкая Христина Юрьевна

ЯЗЫКОВАЯ РЕАЛИЗАЦИЯ ОКСИОЛОГИЧЕСКОГО ПОНЯТИЯ “СЧАСТЬЕ” (НА МАТЕРИАЛЕ БЕЛОРУССКОГО, РУССКОГО И ПОЛЬСКОГО ЯЗЫКОВ)

Дипломная работа: 61 страница, 2 рисунка, 1 приложение, 96 источников

Ключевые слова: КОНЦЕПТ, СЧАСТЬЕ, КОЛЛОКАЦИИ, МЕТАФОРЫ, ДВОИЧНЫЕ БИНАРНЫЕ ОППОЗИЦИИ, АКСИОЛОГИЧЕСКОЕ ПОНЯТИЕ, ЭМОЦИИ, ЭТНОЛИНГВИСТИКА, ПАРЕМИИ, СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ, ЕЖИ БАРТМИНСКИЙ, АННА ВЕЖБИЦКА, НИКИТА ТОЛСТОЙ, НЕСЧАСТЬЕ, ДОЛЯ

Объект исследования: национальные корпусы текстов белорусского, русского и польского языков; паремические словари данных языков соответственно.

Использованные методы: когнитивной дефиниции, метод когнитивного профилирования, сравнительно-сопоставительный анализ, теоретического анализа, метод систематизации, описательный и классификационный.

Оригинальность и новизна результатов исследования: представленная категория “счастья” плохо изучена в белорусском и польском языках, а сравнительный анализ белорусских, русских и польских адъективных и глагольных коллокаций лексики “счастье” и нахождение двоичных оппозиций в паремических единицах, которые содержат лексему “счастье” (а также синонимичные и антонимичные ей единицы) производится впервые. Анализ метафор в коллокациях также является новым этапом в отечественной лингвистике.

Теоретическое и практическое значение: результаты исследования могут быть использованы во время разработки лекционных курсов, спецкурсов, семинаров и учебных пособий по филологическим и культурологическим дисциплинам. Счастье является одной из самых важных и первичных характеристик культуры и человека, а сравнительный анализ, выявление и изучение метафор и паремий позволяет найти отличие и подобие в родственных славянских языках, что может помочь понять другую культуру и облегчить изучение иностранного языка.

РЭФЕРАТ

Дамарацкая Хрысціна Юр'еўна

МОЎНАЯ РЭАЛІЗАЦЫЯ АКСІЯЛАГІЧНАГА ПАНЯЦЦА “ШЧАСЦЕ”

(НА МАТЭРЫЯЛЕ БЕЛАРУСКАЙ, РУСКАЙ І ПОЛЬСКАЙ МОЎ)

Дыпломная работа: 61 старонка, 2 рысункі, 1 дадатак, 96 крыніц

Ключавыя словы: КАНЦЭПТ, ШЧАСЦЕ, КАЛАКАЦЫІ, МЕТАФАРЫ, ДВАІЧНЫЯ БІНАРНЫЯ АПАЗІЦЫІ, АКСІЯЛАГІЧНАЕ ПАНЯЦЦЕ, ЭМОЦЫІ, ЭТНАЛІНГВІСТЫКА, ПАРЭМІІ, ПАРАЎНАЛЬНЫ АНАЛІЗ, ЕЖЫ БАРТМІНЬСКІ, ГАННА ВЕЖЫЦКА, МІКІТА ТАЛСТОЙ, НЯШЧАСЦЕ, ДОЛЯ

Аб'ект даследавання: нацыянальныя корпусы тэкстаў беларускай, рускай і польскай моў; парэмічныя слоўнікі дадзеных моў адпаведна.

Мэта даследавання: пошук метафар і іх параўнальны аналіз у ад'ектыўных і дзеяслоўных калакацыях нацыянальных корпусаў тэкстаў беларускай, рускай і польскай мовах і выяўленне дваічных апазіцый у парэмічных адзінках беларускай, рускай і польскай моў.

Метады, якія выкарыстоўваліся: кагнітыўнай дэфініцыі, метады кагнітыўнага прафіліравання, параўнальна-супастаўляльны, тэарэтычнага аналізу, сістэматызацыі, апісальны і класіфікацыйны.

Арыгінальнасць і навізна вынікаў даследавання: прадстаўленая катэгорыя “шчасця” слаба раскрыта ў беларускай і польскай мовах, а параўнальны аналіз беларускіх, рускіх і польскіх ад'ектыўных і дзеяслоўных калакацый лексемы “шчасця” і вылучэнне дваічных апазіцый у парэмічных адзінках, якія змяшчаюць лексему “шчасце” (а таксама сінанімічныя і антанімічныя ёй адзінкі) праводзіцца ўпершыню. Аналіз метафар у калакацыях таксама з'яўляецца новым этапам даследавання ў айчынным мовазнаўстве.

Тэарэтычнае і практычнае значэнне: вынікі даследавання могуць быць выкарыстаны падчас распрацоўкі лекцыйных курсаў, спецкурсаў, семінараў і вучэбных дапаможнікаў па філалагічных і культуралагічных дысцыплінах. Шчасце з'яўляецца адной з найважнейшых і першасных характарыстык культуры і чалавека, а параўнальны аналіз, вылучэнне і вывучэнне метафар і парэмій дазваляе вылучыць адрозненні і падабенства ў роднасных славянскіх мовах, што можа дапамагчы зразумець іншую культуру і аблегчыць вывучэнне замежнай мовы.

SUMMARY

Keywords: CONCEPT, HAPPINESS, COLLOCATIONS, METAPHORS, BINARY OPPOSITIONS, AXIOLOGICAL CONCEPT, EMOTIONS, ETHNOLINGUISTICS, PROVERBS, COMPARITIVE ANALYSIS, JERZY BARTMINSKI, ANNA WIERZBICKA, NIKITA TOLSTOY, UNHAPPINESS, FATE.

The Object of the research is the national text corpuses of Belarusian, Russian and Polish languages; paroemic dictionaries of these languages.

The methods of the research are cognitive definition, the method of cognitive profiling, comparative and benchmarking analysis, theoretical analysis, systematization, descriptive and classification methods.

The originality and novelty of the results of the research are the representation of the category of "happiness" which is poorly studied in Belarusian and Polish languages, and comparative analysis of the Belarusian, Russian and Polish adjective and verb collocations of the lexeme "happiness" and finding the binary oppositions in paroemic units that contain the lexeme "happiness" (as well as synonymous and antonymous units of it) which are produced for the first time. The analysis of metaphors in collocations is also the new stage of our linguistics.

Theoretical and practical significance of the results of the research can be used during the development of lecture courses, special courses, seminars and tutorials on philological and cultural disciplines. Happiness is one of the most important and the primary characteristics of the culture and the man, and comparative analysis, identification and studying of metaphors and proverbs allow us to find the difference and similarity in related Slavic languages that can help to understand other cultures and facilitate the process of studying foreign language.

Author: Khrystsina Damaratskaya

NAME (Belarusian State University, Philological Faculty, Department of Theoretical and Slavic linguistics)

Title: Language Realization of the Axiological Concept happiness (on the example of the Russian, Belarusian and Polish Languages)

Thesis: 61 pages, 2 illustrations, 1 application, 96 sources.

Publication type: thesis

Supervisor: Kozhinova A.A.

Year of presentation: 2015